

\$\$\$

Részlet Drake *Toosie Slide* című videóklipjéből
Forrás: YouTube

Az elmúlt hetekben a vírus miatt szükséges otthonmaradás olyan világjelenességgé vált, ami már a kortárs popzenébe is beszivárgott. Drake, a kanadai rapper több, lakásában töltött hét után döntött úgy, hogy legújabb klipjét is ott forgatja le. Egy klip vagy Drake munkássága önmagában nem *Artmagazin*-kompatibilis tartalom, az azonban, hogy a milliárdos rapper torontói lakásába betekintve több műtárgyat vagy kortárs művészeti kötődésű tárgyat is láthatunk a videóban, már annál inkább. Sok tethős zenéssel ellentétben – akik legfrissebb szerzeményeiket azonnal megosztják a közösségi médiában – Drake művészeti ízléséről eddig nem sokat tudhattunk, de amit a videóban látunk, nem igazán okoz nagy meglepetést. A drága hotelek ridegségét sugárzó, a pénztárcát láthatóan nem kímélő burkolatokkal és berendezési tárgyakkal teli luxusvillában a videó alatt többek között egy Andy Warhol-képet – a Mao Ce-tungot ábrázoló sorozatból –, egy KAWS-szoborpárt és egy, a zenész Bösendorfer zongorájára applikált, több ezer dolláros Murakami-printet szűrhatunk ki. Drake kortárs művészet iránti érdeklődését egy korábbi klipje is tanúsította – az egyszínű, világító hátterek előtt forgatott *Hotline Bling* videót

bevallottan a fényinstallációiról is jól ismert amerikai művész, James Turrell ihlette. A rapvilágból nem Drake az első, akit inspirált – 2019-ben Kanye West tíz millió dollárt adományozott az idős Turrell 1972 óta tartó *Roden Crater Project* című munkájának megvalósítására, amelynek lényege, hogy Turrell egy már nem működő, 400 000 éves vulkánt sajátított ki és alakít át fokozatosan, land artként. Kanye *Jesus Is King* című filmjének – amely a gospel alapú dalokat kortárs szellemben feldolgozó Sunday Choir zenei projektjét mutatja be – is ez a helyszíne, itt forgott a kráterben. (Szilágyi Róza Tekla)

PINAULT, ANDO ÉS A VILÁG EREDETE

Párizsban a 18. századi tőzsdeépület, a Bourse de Commerce kortárs galériává alakul Tadao Ando (és irodája) keze alatt. Az Oszakában élő építész – aki diploma nélkül vált a világ egyik legismertebb, Pritzker-díjas tervezőjévé – a francia milliárdos, François Pinault legújabb művészeti intézménye számára készíti

elő az épületet, ahol Pinault saját gyűjteményéből több mint 5000 műtárgy lesz kiállítva. Ando és Pinault nem most dolgoznak először közös projekten, a szintén a milliárdos által fenntartott két velencei kortárs kiállítóteret, a Palazzo Grassit és a Punta della Doganát is a japán építész tervezte meg. A nemzetközi világ kortárs művészeti történései mellett külön érdekesség, hogy Tadao Ando budapesti illetőségű projektben is részt vett az elmúlt években. A budai Vár alatt található Hatvany-villa belső-építészeti megoldásait is ő tervezte anno, Ilse Crawford közreműködésével.

A Hatvany-villa története nem csak kézzel vándorlása, az őt ért bombatalálat, a hosszú évek óta tartó felújítási projekt vagy Tadao Ando közreműködése miatt érdekes. A húszas évek elején az épületet Hatvany Ferenc festőművész, Hatvany Lajos író öccse, az ország akkoriban legjelentősebb műgyűjtője vásárolta meg, akinek gyűjteményében többek között El Greco-, Degas-, Ingres-, Corot-, Cézanne-, Renoir-, Manet- és Picasso-művek is szerepeltek, Courbet *A világ eredete* címen elhíresült festménye pedig az épület fürdőszobájában függött. (Szilágyi Róza Tekla)

A Tadao Ando tervei mentén átépített Bourse de Commerce belső tere
Fotó: © Patrick Tourneboeuf / © Bourse de Commerce – Pinault Collection, © Tadao Ando Architect & Associates, NeM / Ninye & Marca Architectes, Agence Pierre-Antoine Gatier, Setec Bâtiment

Karikatúra a *Ludas Matyi*
1968. február 8-ai számában
Forrás: Arcanum

PSZICHEDELIKUS PIZSAMA

1945. május 20-án jelent meg a hosszú évtizedeken keresztül, egészen 1992-ig töretlen sikernek örvendő *Ludas Matyi* első száma. Magyarország legismertebb satirikus hetilapja a kultúrakutatás során számos témánál jelent meg kergethetetlen forrást; jól mutatja ugyanis a közvélekedés alakulását az adott korszak aktuális témaival, kérdésköreivel kapcsolatban. Nincs ez másként a képzőművészet és társterületei esetében sem, számos példát találhatunk arra, hogyan élcelődtek a lap szerkesztői, karikatúristái a művészeti élet történésein. Az egyik legnépszerűbb humorforrást nyilván a nonfiguratív irányzatok jelentették: karikatúrákon jelentek meg az azóta legendássá vált, 1957-es *Tavaszi Tárlaton* látott művek, de még az absztrakció létjogosultságát taglaló *Új Írás*-vita is. A modern nonfiguratív vagy geometrikus műalkotások kifigurázása nem mondható, hogy túl nagy találatkonyságot mutatott volna: azokra a közhelyekre épült, amikkel néha még manapság is találkozhatunk, például, hogy egy kávéval leöntött abrosz vagy egy termelési grafikon összetéveszhető egy-egy absztrakt képpel. Jobban megihlette a *Ludas Matyi* karikatúristáit az op-art magyarországi megjelenése, illetve annak átszivárgása a ruhadivatba

Kay Nielsen fázisrajza a *Fantázia* című, 1940-es Walt Disney-film *Éj a kopár hegyen* részéhez. Az animációs filmet nemrégiben felújították és például Bostonban is bemutatták
Forrás: Wikimedia Commons

– illusztrációnk az optikai művészet érzékelést megzavaró sajátosságára utal, amikor arra buzdít, ha gondunk lenne az elalvással, hordjunk op-art mintás pizsamát, és azt bámulva rögtön álomba ájulunk. (Lépcold Zsanett)

ÉJ A KOPÁR HEGYEN

1940-ben a Disney különös filmet mutatott be *Fantázia* címen: Leopold Stokowski vezényelt ismert, klasszikus zenei darabokat, amelyekhez a filmstúdió animációkat rendelt. A leghatásosabb talán az *Éj a kopár hegyen* című rész, amin Muszorgszkij zenéjéhez a mostanában újra felfedezett dán illusztrátor, Kay Nielsen rajzolta a képeket. A YouTube-on is látható belőle egy részlet – *Fantasia* (1940) *Night on Bald Mountain* –, és ha ezt megnézzük, rögtön kiderül, honnan vették az ötletet a Harry Potter-regények megfilmesítői a demontorok megjelenítéséhez. Az *Éj a kopár hegyen* nem más ugyanis, mint boszorkányszombat,

amikor a holtak szellemei a sírokból kikelve röpködnek egy különben békés falu fölött a sötétség urának vezényletére. Kay Nielsen emléke megérne egy másik, nem fekete misét is: Berény Róbert évfolyamtársaként járt Párizsban a Julian Akadémiára, majd a Colarossira, később elismert illusztrátor és díszlettervező lett, aki London és Koppenhága után épp jókor, 1936-ban ment ki Amerikába, ahová a háború kitörése után két hónappal a Disney Stúdió közbenjárására kapott kormányzati segítséggel a felesége is követni tudta. Mai szemmel nézve az *Éj a kopár hegyen* nem más, mint beigazolódtott jóslat, legalábbis ami a sátáni erők európai tombolását illeti. Egyébként Nielsentől már 1941-ben, még a *Fantázia* bemutása előtt megvált a Disney, hiszen képi világa túl sötét, túl dekadens volt, de azért több évtized múltán, 1989-ben a *Kis hercegnő* az ő ötlete nyomán és részben az ő rajzainak felhasználásával készült el, neve a stáblistán is szerepel. Csak hogy Kay Nielsen addigra már nagy szegénységben töltött évek után rég meghalt. (Topor Tünde)